

שכר מצוה בעולם הזה

אמרו ז"ל (קידושין ל"ט): שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ולכאורה הפירוש הוא שאין משלמים לאדם, את שכר המצות אשר יעשה, בהאי עלמא, כי שכרו אתו לעוה"ב.

אמנם הענין עמוק מאד וראוי לבארו אל נכון.

אמרו ז"ל (אבות פ"ד י"ז), "יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז". גם דבר זה צריך ביאור והתבוננות, חפצי לגלות בזה, מה שזכיתי לשמוע מהו"כ אדמו"ר מוהרצ"ה ברוידא זצ"ל. הוא פירש כי ענין כל חיי עוה"ז הוא, אם נקבץ אל תוך רגע אחת את כל שעות וגם רגעים של אושר ונחת שיש לאדם במשך כל ימי חייו, ונצרף לזה את כל האושר והנחת שיש לכל חבריו ומיודעיו בכל ימי חייהם וגם את זה נכניס אל אותה הרגע וניתן הכל לאדם אחד, האם אפשר לשער את מדריגת האושר אשר ירגיש האדם ההוא ברגע ההוא? אכן זאת ועוד אחרת, כי נצרף אל תוך הרגע ההוא וניתן לאדם הזה את כל האושר והנחת שיש לאנשי כל העיר במשך כל ימי חייהם, ועוד יותר מזה כי נצרף עוד את כל האושר של כל דרי עיירות שבכל המדינה ובכל מדינה ומדינה, היינו כל הטוב שבעולם במשך דור שלם, והכל נצרף אל תוך רגע אחת וניתן לאדם אחד, מ"מ עדיין אין זה "כל חיי העוה"ז" אבל כל חיי העוה"ז הוא, אם נצרף את כל האושר, שבכל הדורות מראשית הבריאה עד סוף כל הדורות, והכל ממש כל טוב העוה"ז בלי שום יוצא מן הכלל, הכל ינתן לאדם אחד וברגע אחת ממש, א"כ הלא אין לך אושר יתר על זה כלל, ואף על פי כן, קורת רוח בעוה"ב גדול הימנו, וביאור מדריגת קורת רוח, פירש אדמו"ר מורי חמי זצוק"ל שהוא כציוור סעודת שמחה גדולה בבית מלכים אשר יעבור עני ויריח את ריח הסעודה מידי עברו ברחוב מחוץ לבית, ויהנה מן הריח הטוב, זהו בבחינת קורת רוח, וכן גם בעוה"ב אם אדם איננו זוכה לעוה"ב גופא, אלא שמרשים לו לעבור מבחוץ ולהנות רק מריח הטוב של העוה"ב המוכן לצדיקים זהו פירוש מי שיש לו קורת רוח בעוה"ב (היינו רק קורת רוח של עוה"ב לא עוה"ב עצמו); — הוא השכר היותר קטן אשר אפשר להמצא, ועל כרחנו הוא עבור המצוה היותר קטנה אשר אין קטנה הימנה (שהרי כל מצוה יש לה מתן שכר בעוה"ב) — ועל זה אמרו כי כל חיי עולם הזה וכל תענוגיו ואשריו כלולים יחד מראשית הבריאה ועד סוף סופה עוד לא יגיעו אל קורת רוח כזה בעוה"ב.

הרי שיתבאר לנו היטב כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, הוא משום שאין לך שום מצוה מן המצות אפי' הקטנה ביותר אשר לא יהי שכרה יותר

מכל מה שאפשר שימצא שכר וטוב בכל העוה"ז כולו, ויהי כתרגום המלים ממש: דליכא בעוה"ז — אין בכל העולם כולו מה שיהי אפשר להיות — שכר מצוה — ואפילו למצוה היותר קטנה —

שכר מצוה מצוה

שינינו (באבות פ"ד מ"ב) «מצוה גוררת מצוה ששכר מצוה מצוה מצוה». משמע דבאמת אין בעוה"ז שום שכר אחר למצוה, — דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ורק זהו שכר המצוה בעוה"ז דמצוה גוררת מצוה, וגם באמת הן זהו שכר אמיתי שהקב"ה מקדשנו במצוותיו ומקרבנו לעבודתו, הרי אין לך שכר אחר בעוה"ז שיהי אמיתי, מאחר שכל הטוב והעונג בעוה"ז בטעות ושקר יסודם, ורק הרוחניות אשר יזכה השי"ת אותנו בה, ה"ה השכר הגדול שאין כמוהו. אמנם לפ"ז קשה מה שאנו אומרים בק"ש, «והיה אם-שמוע תשמעו כו' ונתתי מטר ארצכם כו' ואכלת ושבעת». אלמא דיש שכר מצוה בעוה"ז? ולא רק שמצוות קטנות תשלומן בעוה"ז, אלא גם המדרגות היותר גדולות, כמפורש שם «לאהבה כו' ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם — וזו היא המדרגה המעולה שבמעולות, ואעפ"כ — ונתתי מטר כו'»?

אמנם כבר פירש הרמב"ם ז"ל את שורש ענין זה בפ"ט מה' תשובה, וז"ל: «והבטיחנו בתורה שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמה תמיד שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה כגון שובע ושלו' ורבויה כסף וזהב כדי שלא נעסוק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להם אלא גשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה כדי שנוכה לחיי העוה"ב, עכ"ל». ראוי להתעמק ולהבין עד כמה נפלאים המה אלה הדברים הפלא ופלא, נמצינו למדים כי כל ענין טוב העוה"ז אשר ראוי לאדם שישגי עפ"י דרך התורה אין זה למען שיתענג בו בתענוגים גשמיים, אלא התכלית הוא אך ורק למען הקדושה, שיהיו עניני עוה"ז הללו מסייעים לו לדברים שבקדושה, ולא לשום תכלית אחרת. וזה פי' שכר מצוה מצוה כי אין שום שכר למצוה בעוה"ז אלא רק הסיוע לעשות עוד מצוות, וגם טוב העוה"ז אשר ישיג הצדיק הוא לתכלית זו.

וכיון שכן הרי באמת כל עניני עוה"ז יש בהם קדושה שהרי מוכנים המה למען הרבות קדושה והמה כלים לקדושה, וכמו בביהמ"ק כל הכלים וכל

השייך שיצא התכלית המקודש על ידו הוא קדוש. אם כן גם בכל דבר ודבר יש בו מן השורש הזה, כי כל עניני עוה"ז מוכנים המה שישתמש בהם קודש, ומה נפלא הוא מה שאמרו ז"ל כי שולחנו של ת"ת דומה למזבח ואכילתו כקרבן, והיינו משום שכל ענין הסעודה היא באמת דבר קדוש עליון, להגביר חיילים לתורה, אשרי מי שזוכה לקיים מצוות אלו בקדושה וטהרה.

וכשנתעמק עוד בדבר נראה ברור דבר נורא ונפלא. הן כמו שכלי ביהמ"ק אם ישתמש בהם חול חייב במעילה, הרי באמת אותו הענין ואותו השורש שייך גם בנתנה מהעוה"ז שלא לצורך הקדושה שבה, שלא לתכלית קיום מצוות אלא להנאת גופו, הרי הוא פשוט מועל בקדשים. זהו דבר נורא ומבהיל מאד.

וזה יבאר לנו את דברי הגמ' בכתובות (ק"ד ע"א): "בשעת פטירתו של רבי זקף י' אצבעותיו כלפי מעלה, אמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שיגעתי ב' אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפי' באצבע קטנה, יה"ר מלפניך שיהי' שלוי' במנותה". דמשמע מזה דאלו נהנה מהעוה"ז שניתן לו מן השמים הי' חסרון במנותתו, ולכאורה הרי צריך להבין למה הוא זה? האם נתן הי"ת את כל העושר לרבנו הקדוש על מנת שלא להנות ממנו? אך זהו פשר הדבר: רבנו הקדוש מפני שהגיע לרום המעלה השיג כי כל אשר נברא בעולם לצורך קדושה ה' נברא. כמאמר הכתוב "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי יצאתי אף עשיתי". וא"כ כל העושר אשר נתן לו השי"ת לצורך קדושה ניתן לו, ולא לדבר אחר, ואם ישתמש בו באופן אחר ימעול בקדשי שמים, ומשום זה כל מה שלקח מן העולם הזה הכל הי' לתכלית קדושה וצורך שמים כי כ ל , מ מ ש ה כ ל ה' אצלו לשם שמים לבד בלי שום חפץ אחר.

אמנם ידעתי כי כאן שאלה ישאלנה השואל: אי"כ זה הבוחר בדרך התורה והולך בדרך צדיקים לא יהי' לו חלק בכל חמדות תבל? הלא החיים נראים כ"כ יפים ומעוננים וזה הבוחר בתורה ימשוך את ידו מכל זה, וא"כ חייו אינם חיים?

על זה נשיב לו: הנך טועה, שואל יקר, גדול הוא עונגנו מעונג המדומה שלהם, הם מדמים להתענג אבל לא כך הוא, חייהם אינם חיים, אין להם שביעה בתענוגיהם, אינם מדושני עונג, שהרי רק עונג מדומה ירדפו ואך קצתו רואים, רודפים אחריו ולא ישיגוהו לעולם, משי"כ חלקנו הוא ממדושני עונג, עונג אושר האמתי בעוה"ז ומבש"כ לעולם הבא, אנו שבעים תמיד בכל המתנות שינחילנו השי"ת ברוב חסדיו, כמאמרם ז"ל "בכל מדה ומדה שזוא מודד לך הוי מודה לוי, הרי שיש לנו הרבה והרבה להודות על גודל הטוב והחסד אשר השי"ת מעניק לנו בהם תמיד בלי הפסק.

וזהו ביאור מה שנאמר בקריאת שמע "ואכלת ושבעת", ענין שביעה זו היא המעולה שבברכות, כי אין לך אדם שישבע בעניני העוה"ז, כי הרודף אחר תענוגי העוה"ז לא ישיגם כחפצו ורעב הוא תמיד ורק זה אשר כל מגמתו הוא האושר הרוחני, ועניני העוה"ז המה לו האמצעים לתכלית זו, האדם אשר באמת ובכל לב חשקו לעבודת השי"ת, זה האדם ישבע במתנות השי"ת גם בעוה"ז, ותמיד מאושר הוא.

וכיון שהגענו לזה הנה נתבארה לנו המשנה: "איזהו עשיר השמח בחלקו". דלכאורה קשה, אם די לו בחלקו א"כ אין לו שאיפה ואין לו חשק, וא"כ גם במה שיש לו לא ימצא חפץ, וא"כ איך נקראהו בשם עשיר, מאחר שאין לו נחת בעשרו כלל, ועוד קשה איך ישמח בחלקו, הלא הדברים החסרים לו הוא ג"כ יחפץ להשיגם, אם הוא אדם, וא"כ איך יהי' די לו בחלקו, בזה המעט שיש לו?

אך לפי הנ"ל נפלאים הדברים מאד, כי זה אשר עיקר חשקו ברוחניות ורוצה בגשמיות רק למען יהיו לו לסיוע לרוחניות, אדם כזה הוא מודה להשי"ת על כל פרט ופרט שנותן לו השי"ת לסייעו אל תעודתו הרוחנית, והוא שבע לעולם כי בכל מדה ומדה שהשי"ת מודד לו הוא מוצא בו דרך איך להסתייע בו לעבודתו ית', והכל אצלו לטובה, ממש כ ל מ ה ד ע ב י ד רחמנא — מקור הרחמים — לטב עביד, והוא רואה בעיניו ומרגיש בלבו הטוב שהוא והוא שמח בחלקו תמיד, זהו האדם המאושר באמת בעוה"ז, כי הוא מגיע בו אל השכר הגדול "ש כ ר מ צ ו ה מ צ ו ה".